

C.S. LEWIS

KASPIANIN MATKA
MAAILMAN ÄÄRIIN

Suomennos Kyllikki Hämäläinen

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

The Voyage of The “Dawn Treader” Copyright © CS Lewis Pte Ltd 1952
Inside illustrations by Pauline Baynes copyright © CS Lewis Pte Ltd 1952

Cover art by Pauline Baynes, copyright © CS Lewis Pte Ltd 1965

The Chronicles of Narnia®, Narnia® and all book titles, characters and locales original to The Chronicles of Narnia, are trademarks of CS Lewis Pte Ltd. Use without permission is strictly prohibited.

Published by Otava Publishing Company under license from the CS Lewis Company Ltd.
www.narnia.com

Käännöstä tarkistanut Tarja Kontro 2005

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 1963

ISBN 978-951-1-49944-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2024

SISÄLLYS

1. Kuva makuuhuoneessa	7
2. Laivassa	15
3. Yksinäiset saaret	24
4. Kaspianin toimet saarella	31
5. Myrsky ja mitä siitä seurasi	39
6. Eustacen seikkailut	47
7. Miten seikkailu päättyi	55
8. Kaksi täpärää pelastumista	63
9. Äänten saari	72
10. Taikurin kirja	80
11. Hyppelipommit tehdään onnellisiksi	88
12. Pimeä saari	96
13. Kolme unikekoa	103
14. Maailman äärten alku	110
15. Viimeisen meren ihmeet	117
16. Siellä mihin maailma päättyy	124

Ensimmäinen luku

KUVA MAKUUHUONEESSA

OLI KERRAN POIKA, jonka nimi oli Eustace Clarence Ruikku, ja hän melkein ansaitsi sen. Hänen vanhempansa nimittivät häntä Eustace Clarenceksi ja opettajat Ruikuksi. En voi kertoa, miksi hänen ystävänsä häntä nimittivät, sillä hänellä ei ollut ystäviä. Hän ei sanonut isäänsä ja äitiänsä isäksi ja äidiksi, vaan Haroldiksi ja Albertaksi. He olivat hyvin muodikkaita ja sivistyneitä ihmisiä. He olivat kasvissyöjiä, tupakoimattomia, ehdottomasti raittiita ja käyttivät erikoislaatuisia alusvaatteita. Heidän talossaan oli hyvin vähän huonekaluja, vuoteissa oli hyvin vähän vuodevaatteita ja ikkunat olivat aina auki.

Eustace Clarence piti eläimistä, etenkin kovakuoriaisista, jotka olivat kuolleita ja neuloilla kiinni pahvialustassa. Hän piti kirjoista, jos ne olivat tietokirjoja, ja hänellä oli kuvia viljasiiloista ja lihavista ulkomaalaisista lapsista, jotka voimistelivat mallikoulussa.

Eustace Clarence ei pitänyt serkuistaan Peteristä, Susanista, Edmundista ja Lucysta. Mutta hän oli oikeastaan iloinen kuultuaan, että Edmund ja Lucy tulisivat heille joksikin aikaa. Sillä sisimmässään hän rakasti komentelua ja kerskailua: ja vaikka hän oli heikko pieni otus, joka ei olisi voinut pitää puoliaan Lucya, saati Edmundia vastaan tappelussa, hän tiesi että oli tusinoittain keinoja kiusata toisia, kun oli omassa kodissaan, missä toiset olivat vieraina.

Edmund ja Lucy eivät olisi halunneet tulla Harold-sedän ja Albertatädin luo asumaan. Mutta ei ollut muutakaan vaihtoehtoa. Heidän isänsä oli kutsuttu luennoimaan Amerikkaan neljäksi kuukaudeksi tuona kesänä, ja äidin oli päästävä mukaan, sillä hänellä ei ollut ollut kunnon lomaa kymmeneen vuoteen. Peter luki hyvin ahkerasti erästä tutkintoa varten, ja hän viettäisi loman vanhan professori Kirken hoivissa. Juuri professori Kirken luona lapset olivat kokeneet ihmeellisen seikkailun kauan sitten sodan aikana. Jos professori olisi yhä asunut samassa talossa, hän olisi voinut ottaa kaikki lapset luokseen. Mutta hän oli siitä pitäen köyhtynyt ja asui pienessä talossa, jossa oli vain yksi vierashuone. Olisi tullut liian

kalliiksi ottaa kaikki lapset mukaan Amerikkaan, ja sen vuoksi vain Susan pääsi. Aikuiset pitivät häntä perheen sievimpänä, eikä hän ollut erityisen etevä koulussa (vaikka muuten hyvin kehittynyt ikäisekseen), ja äiti sanoi, että hän »hyötyisi paljon enemmän Amerikan-matkasta kuin nuoremmat». Edmund ja Lucy yrittivät olla kadehtimatta Susanin onnea, mutta oli hirvittävää, että täytyi viettää kesäloma Alberta-täidin luona. »Se on paljon pahempaa minulle», Edmund sanoi, »koska sinä sentään saat oman huoneen, kun minä puolestani joudun asumaan samassa huoneessa tuon haisunäädän, Eustacen kanssa.»

Tarina alkaa eräästä iltapäivästä, jona Edmund ja Lucy olivat päässeet hetkeksi kahden kesken. Ja he puhelivat tietenkin Narniasta, joka oli heidän oma salainen ja yksityinen maailmansa. Luulisin että useimmilla meistä on oma salainen maailmamme, mutta tavallisimmin se on kuviteltu maailma. Siinä suhteessa Edmund ja Lucy olivat onnellisemmassa asemassa kuin useimmat meistä. Heidän salainen maailmansa oli todellinen. He olivat käyneet siellä jo kahdesti, ei leikissä eikä unessa vaan todellisuudessa. He olivat päässeet sinne taian avulla, eikä Narniaan muulla tavoin pääsekään. Ja heille oli luvattu tai ainakin melkein luvattu, että he joskus pääsisivät takaisin. Voit kuvitella että he puhuivat siitä aina sopivan tilaisuuden sattuessa.

Nyt he olivat Lucyn huoneessa ja istuivat vuoteen laidalla katsellen vastapäisellä seinällä olevaa kuvaa. Se oli talon ainoa taulu, joka miellytti heitä. Alberta-täti ei pitänyt siitä lainkaan (sen vuoksi hän olikin pannut sen yläkerran pieneen makuuhuoneeseen), mutta hän ei voinut hävittää sitä, koska oli saanut sen häälahjaksi joltakulta, jota ei tahtonut loukata.

Kuva esitti laivaa – laivaa joka purjehti melkein suoraan katsojaa kohti. Sen keula oli kullattu ja lohikäärmeen pään muotoinen. Lohikäärmeen suu oli auki. Laivassa oli vain yksi masto ja suuri nelikulmainen purje, joka oli lämpimän purppuranpunainen. Sen kyljet – sikäli kuin niitä näkyi lohikäärmeen kullattujen siipien takaa – olivat vihreät. Se oli juuri noussut mahtavan sinisen aallon harjalle, ja tuon aallon tännimmäinen reuna tuntui vierivän alas katsojaa kohti. Laiva purjehti ilmeisesti hyvää vauhtia iloisessa tuulessa kallistuen vähän paapuurin puolelle. (Muuten, jos yleensä aiot lukea tämän kirjan ja ellet jo ennestään tiedä, sinun on nyt parasta painaa mieleesi, että laivan vasenta puolta keulaan katsottaessa nimitetään paapuuriksi ja oikea puoli taas on tyyrpuuri.) Aurinko paistoi siltä puolen, ja vesi kupli vihreänä ja purppuraisena. Toiselta puolen meri oli tummemmansininen laivan varjossa.

»Tuleekohan meille», Edmund sanoi, »vain pahempi olla, kun *katselemme* narnialaista laivaa emmekä kuitenkaan pääse Narniaan.»

»Katseleminenkin on parempaa kuin ei mikään», Lucy sanoi. »Ja tuo on tosiaan aito narnialainen laiva.»

»Yhäkö te leikitte sitä iänikuista leikkiänne?» sanoi Eustace Clarence, joka oli kuunnellut ulkopuolella ja tuli nyt sisään virnistellen. Edellisenä vuonna ollessaan vierailulla Pevensien luona hän oli sattunut kuulemaan heidän kaikkien puhuvan Narniasta, ja hänestä oli hauskaa kiusata heitä. Hän ajatteli tietenkin, että he vain kuvittelivat, ja koska hän itse oli aivan liian typerä keksiäkseen mitään, hän ei hyväksynyt sellaista.

»Emme kaipaa sinua», tokaisi Edmund.

»Ajattelin tehdä runon», sanoi Eustace. »Jotakin tämänkaltaista: Lapsista jotka aina ajattelivat millainen on Narnia tuli lopulta aivan hassuja –.»

»Ensiksikään *Narnia* ja *hassuja* ei ole oikea loppusointu», sanoi Lucy.

»Se on assonanssi», sanoi Eustace.

»Älä vain kysy siltä, mitä se asso-hömpötys on», sanoi Edmund. »Sitä se juuri toivoo. Älä sano mitään, niin ehkä se lähtee tiehensä.»

Tuollaisen huomautuksen kuullessaan useimmat pojat joko ryntäisivät tiehensä tai vimmastuisivat. Eustace ei tehnyt kumpaakaan. Hän jäi siihen virnistelemään ja alkoi taas puhua.

»Pidättekö tuosta taulusta?» hän kysyi.

»Taivaan tähden, älä päästä sitä puhumaan taiteesta ja sensellisestä», sanoi Edmund kiireesti Lucylle, joka oli vilpitiön ja oli jo sanonut: »Kyllä, minä pidän. Pidän siitä oikein kovasti.»

»Se on pelkkää roskaa», sanoi Eustace.

»Sinun ei tarvitse katsella sitä, jos poistut», sanoi Edmund.

»Miksi sinä pidät siitä?» kysyi Eustace Lucylta.

»Ensiksikin siksi, että näyttää kuin laiva tosiaan liikkuisi», sanoi Lucy. »Ja vesi on ihan märännäköistä. Ja aallot näyttävät tosiaan keinuvan.»

Tietenkin Eustace olisi voinut sanoa kaikenlaista, mutta hän ei virkkanut mitään. Tämä johtui siitä että hän sattui juuri katsomaan aaltoja, ja ne näyttivät tosiaan keinuvan. Hän oli ollut laivassa vain kerran (ja silloinkin vain matkalla Wightsaareen), ja hän oli ollut kauhean merisairas. Aaltojen näkeminen kuvassa teki hänet äkkiä pahoinvoivaksi. Hänen kasvonsa kävivät aivan vihreiksi, ja hän yritti katsoa uudelleen. Samassa he kaikki jäivät töllistelemään suu auki.

Tuntuu melkein mahdottomalta uskoa, kun lukee sen painettuna, mut-

ta sitä oli melkein yhtä vaikea käsittää silloin, kun se tapahtui. Kuva alkoi liikkua. Mutta se ei näyttänyt sellaiselta kuin elokuvissa; värit olivat niin kirkkaat, tuoreet ja luonnolliset. Laivan keula sukelsi aaltoihin, ja vaahtoryöppy kohosi korkealle ilmaan. Ja sitten laivan takana kohosi jälleen aalto, ja kansi ja perä tulivat ensi kertaa näkyviin ja katosivat heti, kun laiva alkoi nousta seuraavaa aaltoa pitkin ja perä painui. Samassa harjoituskirja, joka oli ollut Edmundin polvella, lehahti, nousi ja lensi ilman halki hänen takanaan olevan seinän läpi, ja Lucy tunsi hiustensa leyhyvän kasvojensa ympärillä niin kuin tuulisena päivänä ainakin. Ja nyt oli tosiaan tuulinen päivä, mutta tuuli puhalsi kuvasta suoraan heihin päin. Ja äkkiä tuulen mukana tulivat äänet – aaltojen suhahtelu ja veden loiske laivan kylkiä vasten, narahtelu ja kaiken yllä tuulen ja veden tasainen, taukoamaton ulvonta. Mutta vasta tuoksu, villi suolainen tuoksu sai Lucyn vakuuttuneeksi siitä, ettei hän uneksanut.

»Lopettakaa», Eustace vikisi peloissaan ja vihaisena. »Tämä on teidän inhottavia juonianne. Lopettakaa. Kerron Albertalle – au!»

Edmund ja Lucy olivat paljon tottuneempia seikkailuihin kuin Eustace, mutta aivan samalla hetkellä kun hän huusi »au» hekin sanoivat »au». Se johtui siitä että suuri, kylmä, suolainen laine loiskahti kehyksen yli ja salpasi heidän hengityksensä – ja sitä paitsi kasteli heidät läpimäriksi.

»Minä kyllä isken tuon romun mäsäksi», sanoi Eustace, ja sitten tapahtui monta asiaa yhtä aikaa. Eustace rojahti kuvaa kohti. Edmund, joka tiesi yhtä ja toista taiaista, hyppäsi hänen jälkeensä ja käski häntä katsomaan eteensä ja olemaan tekemättä tyhmyyksiä. Lucy takertui häneen toiselta puolen ja joutui Edmundin mukaan. Ja juuri sillä hetkellä kuva luultavasti kasvoi paljon suuremmaksi tai sitten heidän oli täytyntä pienentyä valtavasti. Eustace, joka oli hypännyt kiskaistakseen kuvan seinältä, joutui seisomaan kehykselle; hänen edessään ei ollut lasia vaan todellinen meri, ja tuuli ja aallot löivät kehystä vasten kuin se olisi ollut kallio. Hän hämmentyi ja tarttui toisiin, jotka olivat hänen vieressään. Sekunnin ajan he ponnistelivat ja huusivat, mutta juuri kun he luulivat päässeensä tasapainoon, suuri, sininen aalto kohahti heidän ylitseen, ja he menettivät jalansijansa ja putosivat mereen. Eustacen epätoivoinen kirkuna lakkasi äkkiä, kun hän sai vettä suuhunsa.

Lucy kiitti onneaan, että oli harjoitellut lujasti uintia edellisenä kesänä. On totta että hän olisi päässyt paremmin eteenpäin, jos olisi käyttänyt pitempiä vetoja. Sitä paitsi vesi tuntui paljon kylmemmältä kuin miltä se oli näyttänyt kuvassa. Hän säilytti kuitenkin mielenmalttinsa ja potkaisi

kengät jalastaan niin kuin jokaisen, joka putoaa veteen vaatteet yllään, pitäisi ensimmäiseksi tehdä. Hän piti myös suunsa kiinni ja silmänsä auki. He olivat yhä hyvin lähellä laavaa; hän näki sen vihreän kyljen kohoavan korkealle heidän yläpuolelleen ja ihmisten katselevan häntä kannelta. Sitten, kuten oli odotettavissakin, Eustace tarrautui häneen pakokauhun vallassa, ja molemmat upposivat.

Kun he jälleen tulivat pintaan, Lucy näki valkean olennon sukeltavan laivan kaiteen yli. Edmund oli nyt aivan hänen vieressään polkien vettä ja oli tarttunut huitovan Eustacen käsivarsiin. Sitten joku, jonka kasvot näyttivät hämäästi tutuilta, pujotti käsivartensa Lucyn alle toiselta puolen. Laivasta kuului huutoja, ihmisiä kokoontui kurkistelemaan reelingin yli, ja köysiä heitettiin mereen. Edmund ja vieras kiinnittivät köydet Lucyn ympärille. Sen jälkeen seurasi Lucyn mielestä sangen pitkä viivytyks, jonka aikana hänen kasvonsa kävivät sinisiksi ja hampaat alkoivat kalista. Itse asiassa viivytyks ei ollut kovinkaan pitkä; odotettiin vain suotuisaa hetkeä, jolloin hänet voitaisiin nostaa ylös niin, ettei hän heilahtaisi laivan kylkeä vasten. Kaikista ponnistuksista huolimatta hänen polvensa oli loukkaantunut, kun hän vihdoin seisoj kannella vettä valuen ja tutisten. Hänen jälkeensä nostettiin ylös Edmund ja sitten Eustace parka. Viimeisenä tuli vieras – kultakiharainen poika, muutamia vuosia Lucyä vanhempi.

»Ka-Ka-Kaspian!» Lucy änkytti heti kun pystyi vetämään henkeä. Sillä se oli Kaspian, Narnian nuori kuningas, jonka he olivat auttaneet valtaistuimelle viimeksi Narniassa käydessään. Edmundkin tunsij hänet heti. He puristivat toistensa käsiä ja iskivät toisiaan selkään tavattoman iloisina.

»Mutta kuka teidän ystävänne on?» kysyi Kaspian melkein heti ja kääntyi Eustaceen päin ystävällisesti hymyillen. Mutta Eustace itki paljon katkerammin kuin kukaan hänen ikäisensä poika saisi itkeä, kun mitään sen pahempaa ei ole tapahtunut kuin että on kastunut. Hän kiljui: »Päästäkää minut pois. Antakaa minun mennä takaisin. En *pidä* tästä.»

»Haluaisit mennä?» sanoi Kaspian. »Mutta minne?»

Eustace ryntäsi laivan laidalle ikään kuin olisi odottanut näkevänsä taulun kehyksen meren yläpuolella ja ehkä vilauksen Lucyn makuuhuoneesta. Mutta hän näki ainoastaan sinisiä vaahtopäisiä aaltoja niin pitkälle kuin silmä kantoi. Ehkä meillä ei ole oikeutta moittia häntä, vaikka hän kauhistui. Hän tuli heti merikipeäksi.

»Hei! Rynelf», huusi Kaspian yhdelle merimiehistä. »Tuo maustettua viiniä heidän majesteeteilleen. Tarvitsette jotain lämmittävää tuon sukelluksen jälkeen.» Hän nimitti Lucyä ja Edmundia heidän majesteeteikseen,

koska he ja Peter ja Susan olivat aikoinaan olleet Narnian kuninkaita ja kuningattaria kauan ennen hänen aikaansa. Narniassa aika kuluu aivan eri lailla kuin meillä. Vaikka viettäisit sata vuotta Narniassa, voisit palata meidän maailmaamme samana päivänä ja saman tunnin aikana, jolloin läksit sieltä. Ja kun sitten viikon kuluttua jälleen menisit Narniaan, huomaisit että on kulunut tuhat Narnian vuotta tai vain päivä tai ei päiväkään. Sen näkee vasta sitten kun on tullut sinne. Niinpä kun Pevensien lapset palasivat Narniaan viimeksi – he tulivat silloin sinne toista kertaa – narnialaisista tuntui samalta kuin jos kuningas Artur palaisi Englantiin – jotkut uskovat niin käyvän. Ja mitä pikemmin sen parempi, sanon minä.

Rynelf palasi tuoden höyryävän maljan maustettua viiniä ja neljä hopeapikaria. Sitä tässä juuri tarvittiinkin, ja maistellessaan juomaa Edmund ja Lucy tunsivat lämmön valuvan aina varpaisiin saakka. Mutta Eustace irvisteli, sylki sen pois, tuli jälleen pahoinvoivaksi, alkoi itkeä ja kysyi, eikö heillä ollut Plumptreen Vitaminisoitua hermoravintoa ja voitaisiinko sitä tehdä tislatusista vedestä, ja joka tapauksesa vaati ehdottomasti päästä maihin seuraavassa satamassa.

»Oletpa tuonut mukanasasi iloisen laivapojan, veli», kuiskasi Kaspien Edmundille nauraen, mutta ennen kuin hän ehti jatkaa, Eustace alkoi jälleen huutaa.

»Voi! Hyi! Mikä ihmeessä *tu*o on! Viekää se pois, viekää pois tuo kauhea otus.»

Täytyy myöntää, että hänellä tällä kertaa oli tosiaan syytä hämmästyä. Perässä olevasta hytistä oli tullut erittäin merkillinen olento ja lähestyi heitä nyt hitaasti. Sitä voisi sanoa – ja aivan aiheellisesti – hiireksi. Mutta tämä takajaloillaan asteleva hiiri oli noin puolen metrin mittainen. Sen pään yli korvasta toiseen kulki ohut, kultainen ripa, ja siihen oli pistetty pitkä heleänpunainen sulka. (Koska hiiren turkki oli melkein musta, näky oli silmiinpistävä ja uljas.) Sen vasen käpälä oli miekan kahvassa, ja miekka oli melkein yhtä pitkä kuin sen häntä. Sen tasapaino oli vankkumaton kun se hyvin hitaasti asteli huojuvalla kannella, ja sen käytös oli kohteliaista. Lucy ja Edmund tunsivat sen heti – se oli Riipitsiip, rohkein Narnian puhuvista eläimistä ja hiirien päällikkö. Se oli saavuttanut kuolematonta kunniaa toisessa Berunan taistelussa. Lucyn teki mieli, niin kuin hänen oli tehnyt aina, ottaa Riipitsiip syliinsä ja silitellä sitä. Mutta hän tiesi varsin hyvin, ettei hän koskaan saisi toteuttaa mielitekoaan: se olisi loukannut hiirtä syvästi. Sen sijaan Lucy laskeutui polvilleen puhuakseen hiiren kanssa.